

KRÓTKI WSTĘP DO SYNAKSARIONÓW KSANTOPULOSA, TO ZNACZY DO SYNAKSARIONU TRIODIONU

Synaksariony¹ Nicefora Kaliksta Ksantopulosa² są przeznaczone na znakomite święta Triodionu³. Każdy z synaksarionów wyjaśnia jak i kiedy przebiegało dane wydarzenie oraz z jakiego powodu święta te są obecnie takimi oraz dlaczego zostały ustanowione przez ojców, poczynając od Niedzieli o Celniku i Faryzeuszu, i kończąc na Niedzieli Wszystkich Świętych.

Przed siódmą pieśnią kanonu jutrzni należy czytać najpierw zgodnie z tradycją synaksarion danego miesiąca, a następnie synaksarion Triodionu.

¹ Synaksarion (gr. Συναξάριον, od συνάγω – zbierać razem), księga liturgiczna, zawierająca krótkie życiorysy świętych na każdy dzień roku i historyczne opisy świąt. Używana w Kościele prawosławnym i w Kościołach przedchalcedońskich. W Kościele katolickim jej odpowiednikiem jest Martyrologium, odczytywane zazwyczaj w klasztorach.

² Św. Kalikst II Ksantopulos (zm. 1397), mnich z mało znanego monasteru Ksantopulon w Konstantynopolu, wybrany patriarchą Konstantynopola zmarł po trzech miesiącach rządów. Wraz z Ignacym Ksantopulosem napisał *Centurie*, które weszły do *Filokalii* (fragmenty: *Filokalia. Teksty o modlitwie serca*, przeł. J. Naumowicz, Kraków, 2002², s. 326-335). Uporządkował, a także napisał własne synaksariony na cały rok liturgiczny. Pozostawił po sobie szereg prac, wydanych w: PG 147. Wspomnienie liturgiczne 22 XI. Por.: G. Papadopoulos, Ξανθόπουλος Κάλλιστος Νικηφόρος, [w:] Θρησκευτική και ήθική έγκυκλοπαίδεια, Ateny, 1966, T. IX: Μοῖρα-πάπας, kol. 649-654.

³ Triodion (gr. Τριώδιον, scs. Постная Триодь), zwany także Triodion Wielkopostny (gr. Τριώδιον κατανοητικόν), księga liturgiczna używana w Kościele prawosławnym w okresie przedpościa, Wielkiego Postu i Wielkiego Tygodnia. Wiele kanonów w Triodionie zawiera tylko trzy ody (inaczej pieśni), stąd nazwa księgi. Okres, który obejmuje Triodion trwa od Niedzieli o celniku i faryzeuszu i kończy się Wielką Sobotą. W tym okresie w Boskiej Liturgii i w godzinach kanonicznych zachodzą zmiany. Triodionem nazywa się także księgę liturgiczną Pentekostarion (gr. Πεντηκοστήριον, scs. Цветная Триодь, która zawiera wszystkie teksty nabożeństw od Paschy do Niedzieli Wszystkich Świętych (I Niedziela po Pięćdziesiątnicy).